



Sydkustens landskapsförbund rf

Skriftligt yttrande/ Riksdagens kulturutskott 4.9.2026, kl. 11.30

Ärende: RP 115/2026 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om grundläggande konstundervisning och lagar som har samband med den

Sydkustens landskapsförbund tackar för möjligheten att yttra sig om lagförslaget om grundläggande konstundervisning. Överlag ser vi positivt på lagförslaget och understöder den föreslagna helheten men med vissa förändringsförslag och förslag till förtydliganden.

De viktigaste frågorna specifikt för svenskspråkiga barn och unga kan sammanfattas såhär: Tidigare kartläggningar (Garoff 2020, Sundblom 2022) visar att tillgången till grundläggande konstundervisning på svenska redan i dag är betydligt mer begränsad och regionalt ojämn än på finska. Lagreformen bör därför särskilt säkerställa den språkliga och regionala tillgängligheten. Det förutsätter tillräcklig finansiering, möjligheter till samarbete, möjligheter för nya och mindre utbildningsanordnare att omfattas av statsandelssystemet samt strukturer som tryggar undervisningen inom små konstområden och i regioner med ett begränsat elevunderlag.

Nedan lyfter vi fram några utvalda delar av lagförslaget, där vi vill poängtera följande:

- **Ökad tillgänglighet till grundläggande konstundervisning:** Regeringspropositionen i sig räcker inte för att målsättningarna med lagreformen uppnås. Utan tilläggsanslag finns det inte utrymme för att utvidga utbudet till fler konstformer eller till fler regioner.
- **Utbildningsanordnare och deras skyldigheter:** Det är viktigt att kommunerna även framöver stöder verksamheten vid läroanstalter utanför statsandelssystemet. Ett ökat kommunalt ansvar och högre krav på resurser får inte leda till försämrad tillgång till grundläggande konstundervisning, särskilt i kommuner där statsandelsfinansierade läroanstalter saknas. Målet bör vara ett jämlikt, mångsidigt och regionalt tillgängligt undervisningsutbud.
- **Paragrafen om samarbete:** Skillnader i bland annat finansiering, kollektivavtal och administrativa strukturer kan försvåra samarbetet. Det är viktigt att nya samarbetsformer inte leder till att mindre konstområden försvagas. Samarbete kräver också resurser för planering, läroplansarbete och kompetensutveckling. Vi föreslår därför att finansieringen tydliggörs och att särskilda medel reserveras för att utveckla samarbetsmodeller under övergångsperioden. Samarbetet bör även följas upp regelbundet för att säkerställa att lagens intentioner förverkligas.

- **Statlig finansiering:**

1. Utan tilläggsfinansiering finns det inga konkreta åtgärder i lagförslaget som förstärker tillgängligheten ur ekonomiskt, språkligt och regionalt perspektiv och säkerställer att fler barn och unga får möjlighet att delta i grundläggande konstundervisning i alla konstformer. I kombination med ökade krav på kommunerna som utbildningsanordnare finns det en risk att tillgången till grundläggande konstundervisning minskar.
2. För att reformen verkligen ska bidra till ett bredare och mer tillgängligt utbud behöver de statliga anordnartillstånden på sikt ge utrymme även för privata aktörer och läroanstalter som i nuläget står utan statligt anordnartillstånd.

- **Tillstånd att ordna utbildning:**

1. Det är viktigt att lagreformen säkerställer en jämlik tillgång till grundläggande konstundervisning på båda nationalspråken och i alla konstformer. För den svenskspråkiga befolkningen, som är geografiskt utspridd och där elevunderlaget ofta är mindre, är det särskilt viktigt att utbildningsanordnarnas olika förutsättningar och särdrag beaktas vid beviljandet av anordnartillstånd och finansiering.
2. Vi anser att reformens konsekvenser för det svenskspråkiga undervisningsutbudet bör bedömas särskilt, med beaktande av regional och språklig tillgänglighet.
3. Distansundervisning skapar möjligheter att erbjuda grundläggande konstundervisning i hela Finland oberoende av bostadsort och är särskilt viktig ur en tillgänglighetssynvinkel, speciellt för mindre konstområden som ordkonst. Lagstiftningen bör därför möjliggöra nationella tillstånd för utbildningsanordnare som erbjuder undervisning i hela landet. I lagreformen behöver även frågor om tillstånd, samarbete och finansiering av nationell distansundervisning tydliggöras för att säkerställa en jämlik regional och språklig tillgång till undervisning.

- **Förordning om lärarbehörighet:** De undantag som anges i förordningen ger flexibilitet i behörighetskraven i situationer där behöriga sökande inte finns att tillgå. Detta är viktigt inom områden både vad gäller konstämnen och regioner där tillgången på behöriga lärare är liten.

- **Behov av tilläggsfinansiering:** Den tidigare föreslagna tilläggsfinansieringen på 10 miljoner euro skulle i betydande grad främja lagreformens mål att öka tillgången till och tillgängligheten inom den grundläggande konstundervisningen. Behovet av tilläggsfinansiering har nu utelämnats ur förslaget. Vi anser att en ökning av anslagen är nödvändig för att antalet läroanstalter som omfattas av statsandelssystemet ska kunna utökas så att de ursprungliga målsättningarna med lagreformen uppnås.

Om Sydkustens landskapsförbund:

Sydkustens landskapsförbund arbetar för att stärka svenskspråkig kultur och utbildning i sina 16 medlemskommuner och hela Finland och har lång erfarenhet av frågor som berör tillgången till svenskspråkig verksamhet. Inom den grundläggande konstundervisningen upprätthåller vi *Sydkustens ordkonstskola* och driver *Kulturum*, ett forum för diskussion, samarbete och utveckling av kultur- och konstundervisning för barn och unga. Vi har därmed både praktisk erfarenhet som utbildningsanordnare och ett brett perspektiv på den grundläggande konstundervisningens utveckling och tillgänglighet i Svenskfinland.

Läs mer på våra webbsidor:

www.sydkusten.fi www.kulturum.fi www.ordkonst.fi

SYDKUSTEN

KULTURUM
forum för konstundervisning

 **SYDKUSTENS
ORDKONSTSKOLA**

För mera information:

Utvecklingschef Monica Martens-Seppelin

monica.martens-seppelin@sydkusten.fi

tfn 050-3308234